

НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА ЗЕМЕЛЬНА ДІЛЯНКА ЯК ОДНА ІЗ БАЗ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРИРОДООХОРОННОЇ РОБОТИ В ШКОЛІ

Люленко С. О.

*к.п.н. кафедри біології
та методики її навчання*

Проблема екологічної освіти підростаючих поколінь, пов'язана із збереженням навколишнього середовища та природоохоронною роботою, завжди була актуальною у педагогічній науці.

Здійснення природоохоронної роботи в загальноосвітній школі є невід'ємною складовою екологічної освіти учнів.

Науковці запевняють, що природоохоронна робота починається із взаємодії з природою в тому соціальному мікросередовищі, в якому перебуває учень, де розповідають про навколишній світ з позиції любові та дбайливого ставлення [3].

Природоохоронна робота є комплексом активних практичних заходів та відповідних дій, спрямованих на збереження, відтворення та охорону навколишнього природного середовища, які здійснюються упродовж певного проміжку й мають відчутні результати.

Наукова-дослідницька робота на навчально-дослідній земельній ділянці сприяє розвитку природоохоронної роботи в загальноосвітній школі та може принести великі плоди в разі її правильної організації.

Навчально-дослідна земельна ділянка - база дослідної роботи учнів. Тут вони закріплюють, розширюють і заглиблюють знання з біології, отримані в класі, пізнають рослинні організми, опановують методи управління ростом і розвитком рослин, набувають умінь і навичок вирощування рослин, залучаються до колективної праці. В учнів виховується відповідальність за доручену справу, вони звикаються почате діло завжди доводити до кінця [1].

Особливістю діяльності учнів на навчально-дослідній земельній ділянці є суб'єктивне відкриття ними нових знань на основі актуалізації попередньо набутих знань. Схильність учнів до дослідницької роботи дуже індивідуальна. Вона проявляється у певних аналітичних здібностях, спостережливості, особливостях пам'яті, уваги, фантазії, працьовитості, вольових зусиль.

Особливості навчально-виховного процесу: передбачається проведення кожним учнем науково-дослідницької роботи на навчально-дослідній ділянці, або в куточку живої природи, або в місцевому біогеоценозі.

Правильно організована дослідницька робота учнів є важливою ланкою поєднання навчання з виробничою працею. Вона підвищує якість знань, вмій та навичок привчає учнів застосовувати знання на практиці.

Робота на навчально-дослідній ділянці повинна відповідати віковим особливостям учнів, бути для них цікавою, розвивати допитливість, спостережливість, виховувати високі моральні якості.

Дослідницька робота учнів має бути тісно пов'язана з програмою з біології. Проте вона не зводиться до простого засвоєння учнями теоретичного матеріалу, а має творчий характер. Темі дослідів повинні бути актуальними, мати практичне, суспільно корисне значення, пов'язуватися з конкретними завданнями.

При визначенні змісту навчально-дослідної роботи на шкільній ділянці слід виходити з навчально-виховних завдань школи та потреб сільськогосподарського виробництва.

Якісне викладання біології вимагає тісного поєднання теорії і практики. Тому у навчальних програмах з природознавства, біології, трудового навчання багато уваги звертається на роботу на навчально-дослідних ділянках. Учні під керівництвом учителя протягом року повинні проводити практичні роботи, екскурсії, досліди і спостереження за рослинами і тваринами. Дослідницька робота проводиться в тісному зв'язку з вивченням основ наук [2].

Робота на навчально-дослідній земельній ділянці відкриває широкі можливості для навчання й виховання учнів, розвитку в них біологічних понять, законів і закономірностей; сприяє застосуванню знань для рішення практичних вправ.

Для вивчення біології потрібні різноманітні рослини: польові, овочеві, плодово-ягідні, декоративні. Тому на земельній ділянці школи є декілька відділків: квітково-декоративний, дендрологічний, колекційний, польових культур і екологічний. Розміри кожного з них визначені планом навчально-виховної роботи і загальним розміром ділянки [4].

Для проведення спостережень за погодою в середині ділянки на відкритому місці має бути маленький метеорологічний майданчик. Передбачено також в затіненому місці спеціальний майданчик для проведення занять з учнями.

Ділянка передбачає наявність різних відділків. Відділок квітково-декоративних рослин розташований перед будівлею школи. У відділку овочевих і польових культур вирощуються найважливіші для школи сільськогосподарські культури.

Навчально-дослідна земельна ділянка має перш за все пізнавальне і виховне призначення. Тому до організації ділянки і організації роботи на ній має бути залучено весь вчительський і учнівський колектив школи, батьківський комітет.

Складається план дослідної роботи на ділянці, розміщення дослідних ділянок для роботи по класах, графік роботи в літній період. План роботи на навчально-дослідній земельній ділянці, як складова частина плану навчально-виховної роботи школи, розглядається на педагогічній раді і затверджується директором школи [4].

Робота учнів на шкільній навчально-дослідній ділянці проводиться за рахунок часу, що відводиться навчальним планом на трудове навчання, та

відповідною кількістю годин на навчальну практику в кінці навчального року. Успіх у виконанні дослідних робіт на ділянці залежить перш за все від вчителя біології.

Отже, науково-дослідницька робота на навчально-дослідній земельній ділянці не лише сприяє розвитку природоохоронної роботи в загальноосвітній школі та може принести великі плоди в разі її правильної організації але й дає можливість навчитись проявляти творчість у праці; набувати уміння спілкуватись у колективі.

Список використаних джерел:

1. Дронова В. М. Сучасна біологія та її відображення в шкільному курсі / В. М. Дронова // Х., ХОНМІБО, 2008.
2. Задорожний К. М. Дослідна та практична діяльність під час вивчення біології / К. М. Задорожний // Х., Видавнича група "Основа", 2008.
3. Іванова О. Формування екологічної культури / О. Іванова // Початкова школа. — 1998. — № 8. — С. 40—42.
4. Шулдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В.І. шулик // Умань.: ПП Жовтий, 2011 – 236с.